

Juoksijasuunnalle hyväksyttävät oriit

SUOMENHEVOSEN JALOSTUSARVOSTELUOHJE

Tervetuloa orinäyttelyyn!

SUOMEN HIPPOS RY

HIPPOS

1. YLEISIÄ OHJEITA

1.1 Jalostukseen hyväksymisen perusteet

Jalostusvalinnan tarkoituksena on valita perimältään parhaimmat hevoset seuraavan sukupolven vanhemmiksi. Oriiden jalostukseen hyväksyminen perustuu jalostusohjesäännössä määritettyihin jalostustavoitteisiin, jotka pohjautuvat rotumääritelmään. Jalostettavina ominaisuuksina ovat terveys, suoritushominaisuudet, rakenne ja luonne. On erittäin tärkeää tuoda hevonen tilaisuuteen hyvin valmisteltuna, jotta hevosella on mahdollisuus näyttää kykynsä.

Terveydentilan tarkastuksessa tutkitaan oriin yleinen ja ortopedinen terveys. Lisäksi röntgenkuvauksessa tutkitaan oriin luuston terveys. Terveystarkastuksen tarkoituksena on sulkea pois eläinsuojelullisesti oriin käyttöä jalostuksessa estävät sairaudet ja perinnölliset viat, joista osa saattaa ilmetä vasta jälkeläisarvostelun yhteydessä.

Jalostukseen hyväksyttävien suomenhevosoriiden tulee täyttää jalostussuunnan asettamat suoritusvaatimukset. Jalostusarvosteluun ovat oikeutettuja osallistumaan suomenhevosen kantakirjaan merkityt vähintään 4-vuotiaat hevoset.

Oriin jalostusarvioinnissa noudatetaan voimassa olevaa jalostusohjesääntöä. Jalostusohjesäännössä määritellään minimivaatimukset oriin polveutumiselle, terveydelle, rakenteelle ja suorituskyyville. Hevosen jalostuksellisen arvioinnin suorittavat Suomen Hippoksen ry:n nimeämät tuomarit (eläinlääkärit, rakennearvostelijat, suorituskokeiden vastaanottajat).

1.2 Orinäyttelyyn ilmoittautuminen

Orinäyttelyyn ilmoittaudutaan Suomen Hippoksen Hepa-järjestelmän näyttelykalenterin kautta ilmoitettuun määräpäivään mennessä. Ilmoittautumista varten tarvitaan Oma Talli -tunnukset.

Näyttelymaksu tulee maksaa lähetetyn laskun mukaisesti eräpäivään mennessä Suomen Hippoksen tilille.

Ilmoittautumisen yhteydessä on toimitettava oriin röntgenkuvat. Lisäksi ilmoittautumisen yhteydessä on toimitettava tiedoksi muut arvosteluun vaikuttavat asiat.

Oriin ilmoittajan vastuulla on, että orilautakunnalla on käytössään kaikki ajankohtainen tieto oriista.

1.3 Oriiden maksut

Oriit, näyttelymaksu,
suomenhevoset J-suunta 350 €

Yksityinen oritarkastusmaksu
1500 € + lautakunnan kulut *

Lisäksi tulee röntgenkuvauksen, spermatestin, CEM-testin tai muiden vaadittavien tutkimusten kuluja.

Mikäli ori sairastuu ilmoittautumisen jälkeen, voidaan osallistumismaksusta palauttaa puolet eläinlääkärin-
distusta vastaan.

1.4 Hevosten majoitus ja turvallisuus

Karsinapaikat varataan suoraan näyttelypaikalta tai muusta majoituspaikasta. Majoituspaikka lähettää suoraan oriin **ilmoittajalle** laskun karsinapaikasta.

Oriin kanssa näyttelypaikalla liikuttaessa on otettava huomioon yleisön ja muiden tapahtumaan osallistuvien turvallisuus. **Oriin on oltava suitsittuna**, kun sitä liikutetaan tapahtumapaikalla. Oriit ovat tapahtumapaikalla aina oriin omistajan/haltijan vastuulla.

Oriiden **esittäjillä ja avustajilla** on kaikissa arvostelutilanteissa oltava kypärä päässä. **Kypärän käyttö on pakollista aina oriita liikuteltaessa.**

Oriiden **valokuvaaminen** tapahtuu erikseen varatulla alueella aikataulussa ilmoitettuna ajankohtana. Huolehdithan, että ori tulee kuvattua Suomen Hippoksen tiedottajan/näyttelyn virallisen valokuvaajan toimesta.

Näyttelypaikalla on arvostelutilaisuuden ajan läsnä orilautakunnan eläinlääkäri.

Oriin esittäjän on oltava vähintään 16-vuotias.

1.5 Lääkintämääräykset ja alkoholin käyttö

Arvostelutilaisuudessa noudatetaan Suomen Hippoksen lääkintämääräyksiä ja oriita testataan pistokokein dopingtesteillä. Lääkintäohje ja ohjeelliset dopingvaroajat löytyvät Suomen Hippoksen internetsivuilta.

Päihtynyt ei saa käsitellä hevosta tapahtuma-alueella. Lautakunta voi määrätä suoritettavaksi puhallustestejä ja päihtynyt henkilö voidaan poistaa tapahtuma-alueelta.

Liite 1 Lääkintäohje

1.6 Hevosen ja esittäjän varusteet

Eläinlääkärintarkastus, mittaus ja rakennearvostelu

Esittäjällä tulee olla tarkoituksenmukainen ja siisti asu sekä kypärä. Hevosella ei saa olla suoja. Avustajan käyttö on suositeltavaa mittauksessa ja eläinlääkärintarkastuksessa.

J-suunta ajokoe

Ennen ajettavuuskoetta ohjastajan tulee tarkistaa, että hevonen on asiallisesti valjastettu Suomen Hippoksen ravikilpailusääntöjen mukaan. Ajokokeessa kiellettyjä varusteita ovat päätanko sekä apuaisat ja sivuremmit.

Ajotuomarit raportoivat poikkeavia lisävarusteita, mm. polvisuojat, hännän sitominen, potkuremmi, näköä rajoittavat varusteet, voimakkaat kuolaimet tai kitaraudat. Arvostelulausuntoon varusteet kirjataan vain, mikäli niitä on poikkeuksellisen paljon. Ajokoe suoritetaan omilla valjailla ja kilpa- tai valmennuskärryillä. Kärryissä ei saa olla jalkojen liikkeitä peittävää pressua tai laitaa. Kärryjä voi tarvittaessa tiedustella näyttelypaikalta tai alueen valmentajilta. Lainaamiset tulee suorittaa oma-toimisesti.

1.7 Oriin jalostukseen hyväksymisen ehdot

Oriin jalostukseenkäytön ehtona on vapauttava röntgenlausunto yhden kerran ennen ensimmäistä jalostukseen hyväksymistä. Lisäksi orilautakunta voi asettaa tarpeen vaatiessa muita ehtoja jalostukseenkäytölle. Oriin jalostuskäytön ehtoihin kuuluu myös sääntöjen mukainen astutuskirjanpito.

1.8 Valitusoikeus

Jalostusarvostelun tuloksesta ei voi valittaa. Mikäli arvostelutilaisuutta ei ole toteutettu voimassa olevan jalostusohjesäännön ja muiden asiaa koskevien ohjeistusten mukaisesti, voidaan asiasta valittaa. Valituksen voi tehdä henkilö, jonka omistuksessa tai hallinnassa kyseiseen valitukseen liittyvä yksilö on. Valitus tulee toimittaa kirjallisesti. Valitukset käsittelee Suomen Hippos ry:n jalostusvaliokunta.

Arvostelupaikkaan ja tapahtumaan liittyvät valitukset tulee esittää arvostelutilanteessa, viimeistään puoli tuntia tilaisuuden päätyttyä näyttelyjärjestäjälle tai lautakunnan puheenjohtajalle. Muut arvostelutilaisuuteen liittyvät valitukset tulee toimittaa kahden viikon kuluessa arvostelutilaisuudesta Suomen Hippokseen.

2. NÄYTTELYYN SAAPUMINEN JA ILMOITTAUTUMINEN

Näyttelyyn osallistuva ori ilmoitetaan kansliaan viimeistään puoli tuntia ennen oman ryhmän aloitusaikaa. Hevosen **passi luovutetaan ilmoittautumisen yhteydessä** ja passin saa takaisin arvostelun päätyttyä näyttelymerkinnöin. Ilmoittautumisen yhteydessä hevonen saa numerolapun, joka kiinnitetään hevosen suitsiin. Viimeistään ilmoittautumisen yhteydessä jätetään kansliaan mahdolliset lisäselvitykset, jotka oriinpitäjä haluaa jättää lautakunnan tiedoksi.

3. TERVEYDENTILAN TARKASTUS

3.1 Terveystilan tarkastus ja mittaus

Orinäyttelyssä kaikille oriille tehdään laaja terveystilantarkastus. Ori tuodaan tarkistukseen siistittynä ja kaviot puhdistettuna. Orilautakunnan eläinlääkäri antaa sanallisen arvostelun oriin terveystilasta. Oriin tulee olla hyvässä kunnossa ja terve. Sairasta oritta ei arvostella.

Samassa yhteydessä tarkastetaan hevosen liikkeet suoralla uralla kovalla alustalla. Jalkojen terveyden arvioinnissa kiinnitetään huomiota hevosen jalkojen kestävyteen, sekä mahdollisiin vammoihin, virheellisyyksiin tai vikoihin. Myös hevosenpurenta tarkastetaan. Hevosten mitataan lautakunnan jäsenten toimesta. Oriista mitataan säkäkorkeus, lautaskorkeus, lautasen leveys (ei J-suunta), rungon pituus, rinnan leveys, rinnan ympärys ja etusäären ympärys. Hevosen tulee seistä mittauksessa tasajaloin. Lisäksi T-suunnan vetokokeeseen osallistuvilta hevosilta määritetään arviopaino. Hevosen kunto-luokka määritetään asteikolla 1-5. Kavioiden arvostelu suoritetaan mittauksen yhteydessä kovalla alustalla. Hevosten tunnistustiedot tarkistetaan Suomen Hippoksen nimeämän henkilön toimesta.

Jalostusarvostelussa hevonen on esitettävä ilman pohjalaisia tai kaviopohjan peittäviä kenkiä. Hevosta ei arvostella, mikäli sillä on pohjalliset. Fläppikenkä ja tilsakumit

ovat sallittuja. Mittauksessa ja kavioiden arvostelussa hevonen on esitettävä siinä kengityksessä, jossa hevonen suorittaa suorituskokeet. Korkeusmittojen tulokset vähennetään sekä hokit että kengät.

Terveysdentilan tarkastukseen hevonen tuodaan suitsittuna. Eläinlääkärintarkastus- ja mittauspaikka ilmoitetaan näyttelyohjelmassa.

Liite 2 Terveysvaatimukset

3.2 Röntgenkuvaus, hampaiden ja purennan tarkastus.

Kaikki jalostusoriit on röntgenkuvattava ja röntgenkuvat tulee toimittaa Suomen Hippokseen ilmoittautumisen yhteydessä. Kuvat toimitetaan eteenpäin lausuntoa varten. Mikäli kuvia ei ole toimitettu määräajassa, Suomen Hippoksella on oikeus julkaista ori näyttelyn osallistujana vaikka eläinlääkäri ei olisi antanut vapauttavaa päätöstä röntgenkuvista. Ori voidaan tässä tapauksessa poistaa näyttelystä röntgenlöydösten johdosta, vaikka ori olisi ennakoon ilmoitettu näyttelyn osallistujana.

Röntgenkuvaus voidaan tehdä aikaisintaan vuosi ennen orin näyttelyä.

Samassa yhteydessä tarkistetaan oriin hampaat ja purenta. Tarkastuksesta täytetään hammastarkastuspöytäkirja, johon löydökset kirjataan. Pöytäkirja toimitetaan Suomen Hippokseen ilmoittautumisen yhteydessä.

Liite 3 Röntgenkuvauksen ja hammastarkastuksen ohjeet

4. RAKENNEARVOSTELU

Rakennearvostelu suoritetaan tasaisella alustalla maanpinnalla tai piha-alueella. Rakennearvosteluun tullaan aikataulussa ilmoitetulla omalla vuorolla ja ori asetetaan seisomaan lautakunnan eteen.

Liikkeet esitetään kolmiolla myötäpäivään, ensin käynnissä ja sen jälkeen ravissa. Juoksuliikkeitä esitettäessä käännökset tehdään käynnissä. Oriin tulee liikkuu sekä käynnissä että ravissa suoraan mutkittelematta.

Liikkeiden esityksen jälkeen ori asetetaan harjaton puoli lautakuntaan päin. Arvostelijoiden puoleiset jalat asetuvat normaalisti kohtisuoraan maata vasten, mutta ulkopuoleinen etujalka näkyy hieman toisen takana ja ulkopuoleinen takajalka on taas selvästi toista takajalkaa

edempänä. Näin kaikki jalat ovat näkyvissä yhtäaikaan. Ori tulee pitää hereillä, niin että se seisoo ryhdikkäästi eikä lepuuta mitään jalkaansa.

Esittäjä seisoo aluksi oriin edessä. Kun tuomari tulee katsomaan oritta edestä päin, siirtyy esittäjä oriin vastemmalle puolelle talutusasentoon, jotta oriin jalka-asentojen tutkiminen on esteetöntä.

Rakennearvostelussa oriista arvioidaan pistein laatutyyppi. Rotutyyppi ja sukupuolityyppi arvioidaan sanallisesti. Runko, jalka-asennot ja liikkeiden säännöllisyys, jalkojen terveys sekä kaviot pisteytetään. Rakennearvostelun yhteydessä käynti- ja raviliikkeet arvostellaan sanallisesti ilman pisteytystä.

5. VALOKUVAUS

Ori esitetään valokuvauksessa siistittynä ja suitsittuna kuolaimista. Ori asetetaan harjaton puoli valokuvaajaan päin, valokuvaajan puoleinen etujalka tulee olla hieman edempänä ja takajalka hieman taaempana. Oriin otsa-harja kannattaa pyyhkäistä sivuun, niin että oriin valokuvaajan puoleinen silmä näkyy. Valokuvauksessa sekä ori että esittäjä esiintyvät ryhdikkäästi.

Oriin valokuva liitetään osaksi oriin jalostusarvostelulautaus Heila-jalostusjärjestelmään. Valokuvaukseen kannattaa suhtautua maltilla, jotta oriin rakennekuva on mahdollisimman onnistunut.

Myös valokuvauksessa esittäjällä tulee olla kypärä päällä.

6. SUORITUSKOEET

Jalostusarvostelussa yksilöarvosteltavan hevosen on suoritettava jalostussuunnan mukaiset suorituskokeet.

6.1. Juoksijasuunnalle esitettävät oriit

J-suunnalla oriit suorittavat ajokokeen. J-suunnalla yksilöarvosteltavalle hevoselle tehdään ajokoe, jonka suorittavat kaksi lautakunnan ajotuomaria raviradalla tai hiittisuoralla.

Ajotuomarit arvioivat hevosen luonteen ja raviliikkeet asteikolla 4-10. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää. Luonne ja liikkeet kuvataan myös sanallisesti.

Ajokokeessa oriilla ajetaan ensin rauhallisempaa ja sen jälkeen lyhyesti reippaampaa ravia. Luonteen arvioimista

varten oriilla myös peruutetaan.

Hevonen on suositeltavaa lämmitellä ennen ajokoetta.

Raviliikkeiden arvostelussa pääpaino on nopeassa ravissa, jossa kiinnitetään huomiota hevosen ravin varmuuteen etenkin rytminvaihdoksissa ja kaarteissa. Ajokohteissa arvostellaan hevosen juoksutyyliä ja liikkeiden säännöllisyys. (Erikoishuomioita esimerkiksi: takominen, melominen, kerominen.)

6.4 Luonteen arviointi

Suomenhevonen on rodun jalostustavoitteen ja rotumääritelmän mukaan yhteistyöhaluinen, yritteliäs, toimiva ja nöyrä. Tavoitteena on jalostaa käyttötarkoitukseensa sopivia ja helposti käsiteltäviä suomenhevosia.

Luonteen arvostelemiseksi lautakunnan jäsenet tarkkailevat hevosta koko jalostusarvostelutilaisuuden ajan. Hevosen luonne arvostellaan sekä sanallisesti että pistein neljästä kymmeneen (4-10). Vihaisuus, levottomuus ja arkuus voivat aiheuttaa hevosen hylkäämisen. Lautakunnan jäsenet kiinnittävät luonteen arvostelussa huomiota hevosen yhteistyöhaluun ja rauhallisuuteen.

Rakennearvostelulautakunta, suorituskokeiden vastaanottajat, mittaajat ja oriilla eläinlääkäri antavat kukin luonnepisteen, joista lautakunta muodostaa hevosen jalostusarvostelun kokonaisluonnepiste.

Arvosteluasteikko: 10 = kiitettävä, 9 = erittäin hyvä, 8 = hyvä, 7 = hyvänpuoleinen, melko hyvä, 6 = tyydyttävä, 5 = välttävä, 4 = hylätty. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää.

7. LAUSUNTOJEN LUKU

Rakennearvostelun ja suorituskokeiden jälkeen näyttelypaikalle jäädään odottamaan oriin kanssa lausunnonlukua ja palkitsemista.

Ori asetetaan lautakunnan ohjeiden mukaan yleisön eteen lausunnon luvun ajaksi. Lautakunnan jäsen kiinnittää oriin suitsiin palkintoruusukkeeseen ja luovuttaa jalostusarvostelumerkinnällä täydennetyn oriin passin esittäjälle.

8. ORIIDEN JALOSTUKSEENKÄYTÖÖIKEUS

4-vuotialle ja vanhemmille jalostusarvostelluille suomenhevosoriille myönnetään toistaiseksi voimassa oleva jalostukseenkäyttöoikeus.

Jokaiselle siitokseen käytettävälle suomenhevosoriille on aktivoitava vuosittainen orilisenssi. Haku tapahtuu Hoppa-järjestelmässä. Lisenssimaksu määräytyy sen mukaan, milloin hakemus pystytään hyväksymään Hippoksessa eli kaikki mahdollisesti tarvittavat hakemuksen liitteet on toimitettu ja ne on ehditty käsitellä. Uusimman jalostusohjesäännön voimassaoloaikana arvostelluilta suomenhevosoriilta vaaditaan liitteenä arvostelun jälkeisenä kesänä tehty kesäihottumatodistus. Sähköinen astutuskirjanpito aukeaa, kun lisenssi on aktivoitu. Orilissenssijärjestelmän uudistus ei vaikuta kotisiitospykälään tai varsan ravikilpailuoikeuden saamiseen.

Kaikki keinosiemennykseen käytettävät oriit on testattava vuosittain ennen siemennyskauden alkua tarttuvan kohtutulehduksen (CEM) ja virusarteriitin (EVA) varalta. CEM-testin osalta tuloksen on oltava vapauttava.

Mikäli suomenhevosorilta käytetään vain luonnolliseen astutukseen, on CEM-testi otettava vähintään 5 vuoden välein tai aina kun ori on astunut 20 tammaa. Mikäli orilta ei ole lainkaan käytetty siitokseen edellisen puhtaan CEM-näytteen jälkeen, testiä ei tarvitse uusia. Tällöin asiasta tulee informoida Suomen Hipposta.

Jalostukseen hyväksytystä suomenhevosoriista tulee toimittaa eläinlääkärintodistus kesäihottumaan viittavien oireiden varalta jalostusarvostelua seuraavan kesän heinä-syyskuun aikana. Tarkastuksen suorittaa oriinomistajan tai -haltijan valitsema eläinlääkäri. Mikäli lomaketta ei toimiteta, oriin jalostukseen käyttöoikeus ei ole voimassa.

Mikäli oriin todetaan periyttävän perinnöllisiä sairauksia, voidaan se poistaa jalostuksesta.

LIITTEET

- [Liite 1 Lääkintäohje](#)
- [Liite 2 Terveysvaatimukset](#)
- [Liite 3 Röntgenkuvauksen ja hammastarkastuksen ohjeet](#)
- [Liite 4 Suomen Hippoksen ravikilpailusäännöt](#)

Lisätietoja: Suomen Hippos ry

Tommi Lähdekorpi
tommi.lahdekorpi@hippos.fi tai puh. 040 628 1422

Minna Mäenpää,
minna.maenpaa@hippos.fi tai puh. 020 760 5250, 040 511 2067